

Thorax schwärzlich, mit schwarzbrauner Pubeszenz. Schildchen zweiborstig, Pleuren teilweise braun, Mesopleuren nackt. — **Hinterleib** schwarz, matt, von charakteristischer Form, indem vom 3. Ring ab die Tergite plötzlich sich verschmälern. Zweites Tergit verlängert, vorn am breitesten, die Seitenränder in einem nach aussen konvexen Bogen abgerundet. Drittes Tergit und die folgenden untereinander gleichbreit, rechteckig, um etwa ein Drittel schmäler als das 2. Tergit. Das 6. Tergit halbkreisförmig abgerundet, mit einem kleinen Ausschnitt in der Mitte der Basis. Behaarung schwach, nur die Hinterrandhaare (5. und 6. Tergit) etwas länger. — **Beine** gelbbraun, die hinteren stark verdunkelt. Vorder-tarsen in keiner Weise verdickt. Hinterschenkel schwach verbreitert, auf der 1. Hälfte der Unterseite mit vier halblangen weitläufig gestellten Härchen, denen ein paar ganz kurze voraufgehen. Hinterschienenwimpern mässig entwickelt, etwa 6 von der Mitte an deutlicher hervortretend. — **Flügel** mit geringer grauer Trübung, die Vorderrandadern gelbbraun. Costa 0,41; Abschnittsverhältnis etwa 7:3:2, Wimpern gleichmässig kurz (0,1 mm), man zählt von der Wurzelquerader an 15. Gabelwinkel normal. Vierte Längsader mit obliteriertem Anfang auf die Gabelung hinweisend, gleichmässig nach vorn konkav, nur am äussersten Ende mit angedeuteter Rückwärtsbiegung. — **Halteren** gelb. — **Länge** 1,4 mm. — **Männchen** unbekannt. Nach 1 Ex. beschrieben, Glatzer Bergland 3. VIII. 1921 Duda leg. Holotype in meiner Sammlung.

Megaselia (s. str.) *miki* n. sp.

Männchen. — **Stirn** etwas breiter als lang, heller bis dunkler braun, mit etwas Reflex. Antiale von der 1. Lateralen so weit wie von den obernen Senkborsten entfernt, etwas bis deutlich tiefer als die äussern eingepflanzt. Senkborsten kaum ungleich, ziemlich tief stehend, die obernen etwa so weit wie die Präocellaren von einander entfernt. Drittes Fühlerglied schwärzlich, etwas klein, Arista deutlich pubeszent. Taster eiförmig, etwas verdunkelt, normal beborstet. Auf der Mitte der Oberseite befindet sich ein taschenförmiges Sinnesorgan, als vertiefter kleiner schwarzer Fleck auch nach dem Eintrocknen leicht kenntlich (fehlt bei verwandten Arten) — **Thorax** mit rotbraunem Grundton, der an den Pleuren nach unten zu immer heller wird. Mesopleuren nackt. Scutellum zweiborstig. — **Hinterleib** m.o.w. braun, sehr schwach behaart, die Härchen nur am Hinterrand des 6. Tergits deutlicher. Hypopyg klein, halb so lang und breit wie das letzte Tergit, braungrau, unbeborstet. Analtubus so hoch wie breit, klein, knopfförmig. — **Beine** gelbbraun, die vordern heller, die hintern dunkler. Hinterschenkel etwas verbreitert an der Basis der Unterseite bis zum Ende des

1. Drittels mit etwa 6 gewöhnlichen Härchen; die Schienen ein wenig gebogen, mit sehr kurzen und schwachen Wimpern (man sieht auf der untern Hälfte etwa 7). — **Flügel** klar und farblos, Costa 0,42—0,43, kurz bewimpert; Abschnitte wie 20:9:7 oder 20:8:6. Gabel gewöhnlich, 4. Längsader jenseit der Gabelung entspringend, im Ganzen schwach gebogen. — **Halteren** schwärzlich. — **Länge** 1 mm.

Nach 4 Exemplaren beschrieben, von Hamern, Ob.-Oesterreich 3. VIII. 1883 Mik leg. Auch die Puparien liegen vor.

Weibchen. — Vom selben Datum und Fundort befindet sich ein ♀ in der Sammlung des Wiener Museums, das jedoch schmalere und gelbe Taster ohne Sinnesgrube sowie helle Schwinger hat und daher vermutlich nicht zu dieser Art gehört, obwohl es sonst gut übereinstimmt.

Anmerkung. In Lundbecks Bestimmungstabelle gelangt man mit dieser Art zu *lactipennis*, die sich aber durch Bildung und Beborstung der Stirn, kürzere Randader u. a. unterscheidet.

BOEKBESPREKING.

H. Schmitz S. J., Revision der Phoriden nach forschungsgeschichtlichen und nomenklatorischen, systematischen und anatomischen, biologischen und faunistischen Gesichtspunkten. Ferd. Dummlers Verlag, Berlin und Bonn 1920. 212 S., 2 Taf., 48 Textfigg. RM. 12.—

Gaarne wil ik aan het verzoek der Redactie voldoen om eene bespreking te leveren van bovengenoemd werk. Ik doe dit met groote ingenomenheid. Het werk is een uitgebreide revisie van hetgeen in het algemeen over Phoriden bekend is en hieronder bevindt zich buitengewoon veel, door den auteur zelf gevonden, die zich de laatste twintig jaren met groote ambitie en degelijkheid met deze moeilijke en tot dusverre verwaarloosde Dipterenfamilie heeft bezighouden. Vergelijkt men den toestand van nu met dien van Becker's Phoridenstudie van 1901, dan is de vooruitgang wel buitengewoon groot en dit is naast die van Becker, Wood, Lundbeck e.a. voor een zeer groot deel aan Schmitz' onderzoekingen te danken. Begonnen wordt met een historisch overzicht van het Phoriden-onderzoek, ook wat de biologie der imagines en de larven betreft; de eerstbeschreven soort is „*Musca*“ *festinans* Scopoli (1763). Dan volgt de zeer belangrijke beschouwing over de typen der vroegere auteurs, op zichzelf al een arbeid, die veel tijd en geduld vereischt in een groep, waar de soorten zoo moeilijk te scheiden zijn, en zooveel talrijker dan men dacht, zoodat verwarringen aan de orde van den dag zijn. In het korte hoofdstuk over de natuurlijke grenzen der familie wordt uiteengezet, dat de bijenluis *Braula* zeker niet meer ertoe behoort, *Thaumatoxena* daarentegen wel, terwijl de *Termitoxeniden* een zeer naverwante, maar toch afzonderlijk te houden familie uitmaken, omtrent wier biologie nog velerlei in het duister blijft. Zoowel in de zeer bijzondere imaginale ontwikkeling

sommiger soorten als in het hermaphrodiete karakter doen zich velerlei vragen voor, wier nader onderzoek uiterst belangrijk zou zijn, temeer nu Kemner bij *T. punctiventris* andere toestanden gevonden heeft dan Wassmann en Assmuth voor hunne soorten aangaven, wat elkaar natuurlijk niet uitsluit, maar toch tot nader onderzoek prikkelt. Schmitz' zinsnede over de waarde van negatieve bewijzen schijnt mij hier niet erg bindend. Wat het voorkomen van termieten in Zweden betreft, hetgeen a priori zeer onwaarschijnlijk is, zal men zich bij een negatief bewijs eerder neer kunnen leggen, dan waar het een zoo onwaarschijnlijke zaak ge'dt als een normaal hermaphrodiet insect en het nitkomen van een insectenimago direct uit een ei. Dan mag en moet toch uiterste seepsis betracht worden. Zelf ben ik door Assmuth's bevinding bij *T. assmuthi* nagenoeg overtuigd, maar betreurt het toch, waar duizenden exemplaren gevonden werden, dat het uitkomen van door deze gelegde eieren niet kon worden waargenomen. Volgens Wassmann zouden de jonge stenogastre imagines allerlei stadiën bevatten, maar de reductiedeeling is toch nog niet voldoende waargenomen. Coupes door de geheele dieren schijnen mij hiervoor ook niet het gunstigst. Een verdere vraag blijft: of bij deze dieren inderdaad zelfbevruchting voorkomt, een bij insecten ook al weer uniek verschijnsel.

In het hoofdstuk over verwantschap en afstamming der Phoriden worden de verschillende meeningen en mogelijkheden met veel talent uiteengezet. De uit de larven blijkende nauwe betrekking tot de *Aschiza*, vooral met *Lonchoptera*, wordt door de imaginale kenmerken ten slotte niet weersproken en zelfs gesteund. De verschillende familiën der *Aschiza* zijn verwijderd met elkaar verwant en uit een *Nemoceren* wortel ontsproten; wat de larven betreft zouden de *Acroptera* (*Lonchoptera*) het laagst staan, wat het adersysteem aangaat de *Hypocera*. (Phoriden en *Termitoxeniden*). Het laatste baseert op de groote overeenkomst met den vleugel van sommige *Mycetophiliden* en *Bibioniden*. Mij schijnt het intusschen, dat uit een dergelijk gedifferentieerd en gedeeltelijk rudimentair adersysteem dat der overige *Aschiza* niet afleidbaar is en deze in dit opzicht een lageren trap innemen. In een later deel van zijn werk neemt Schmitz zelf een ander standpunt in. Terwijl op p. 50 de *Platypeziden* nog terzijde gelaten worden, komt op p. 70 het eerst in den allerlaatsten tijd beter bekend geworden merkwaardig genus *Seiadooera* White ter sprake, door dezen auteur als *Empide*, door Tillyard als *Phoride* beschouwd, door Tonnoir tot eene aparte subfamilië daarvan verheven. Volgens Schmitz is het een eigen familië, die den overgang vormt tusschen *Platypeziden* en *Phoriden*, welke opvatting op p. 71 nader uiteengezet wordt, waarbij vooral de afleiding van het adersysteem der *Phoriden* van dat van *Seiadooera* belangrijk is. De directe afleiding van het aderbeloop der *Mycetophiliden* is hierdoor niet meer noodig, en dit laatste hoogstens als parallelvorming te beschouwen of als convergentie, al naar gelang het eindbeeld door dezelfde of door althans ten deele verschillende aderen gevormd wordt. De reeks der *Aschiza*, aanvangend met *Lonchoptera*, zou dus nu

over *Platypeziden* en *Seiadooeriden* tot *Phoriden* voeren. In het aanhangsel komt Pater Schmitz, die blijkbaar zelf als goed bioloog de evolutietheorie niet zoo „schwach begründet“ acht als het op p. 40 den schijn heeft, op de vraag van de afstamming der *Aschiza* terug en herinnert aan een uitspraak van mij zelf, dat deze toch het eerst bij de primitieve *Nemocera* (*Mycetophiliden* en *Rhyphiden*) te zoeken is, waarbij m.i. het vollediger adersysteem der laatste juist van belang is, als slaande, evenals dat der *Tipuliden*, dichter bij dat der *Panorpata*, waaruit de geheele groep der *Dipteren* wel het best afleidbaar schijnt. Mijn vergelijking van den *Lonchoptera*-vleugel met dien der *Empiden* is dan ook niet genetisch bedoeld, eerder zoo, dat in de phylogenie van het adersysteem der *Dipteren* parallelle lijnen aanneembaar zijn.

In het hoofdstuk over de anatomie zijn vooral de abdominale klieren van belang, waartoe niet alleen de groote van het 5e segment, voor een halfeirkelvormig weeker gedeelte van het 6e gelegen, behooren, maar ook o.a. de trichoomklieren van het 3e en de intersegmentale klieren tusschen het 3e en 4e tergiet. Ook thorakale huidklieren komen in deze familië voor. Het volgende uitvoerige hoofdstuk handelt over de klassificatie, de onderfamiliën en genera en eindigt met een bestemmingslabel voor de genera. Bij de nomenklatuur der genera neemt Schmitz ten deele die van Lioy aan, een auteur, die zonder eenig onderzoek van de *Dipteren* zelf, naar de verschillen, in de literatuur opgegeven, talrijke nieuwe genera gemaakt heeft. Het geval bewijst wel, dat de strikte prioriteitsregel al evenmin absolute vastheid geeft, maar, hier althans, verschuiving der moeilijkheden, want waar is de grens tusschen een al of niet wetenschappelijke benoeming van natuurobjecten? Waar een zoo geestdriftig aanhanger van den prioriteitsregel als Hendel afwijzend tegenover Lioy staat, meent Schmitz 3 van diens genera aan te moeten nemen en zullen anderen wellicht weer een anderen maatstaf willen aanleggen. Men zou kunnen vragen, of de handhaving van een beginsel hier in zulk een op zichzelf twijfelachtig geval (volgens p. 51, „ein psychologisch Râtsel“) de aan te brengen veranderingen in nomenclatuur wel waard is. Na dit nomenclatorisch overzicht volgt dan een uitvoeriger bespreking der 98 genera, met beschrijving van nieuwe soorten (ten deele reeds vroeger in het Maandblad afgedrukt). Ten slotte wordt de geographische verspreiding der Europeesche *Phoriden* behandeld, overwegend berustende op de gegevens door den auteur zelf verkregen door de determinatie van *Phoriden* uit veler collectie, wat Nederland betreft, ook uit de mijne. Het literatuuroverzicht vangt aan met 88 nummers van den auteur zelf. Daarna volgen eenige addenda en uitvoerige registers, ook van de soorten der *Phoriden*. Tabellen ter determinatie daarvan bevat het werk niet; deze zijn trouwens ten deele in vroegere verhandelingen van den auteur of van Lundbeck e.a. te vinden. Het nu verschenen werk is een uitbreiding van Pater Schmitz' dissertatie en als algemeen overzicht voor verdere studiën van groote waarde.

J. C. H. DE MEIJERE.